

18 septembrie 2023

Camerele în Festivalul George Enescu

Text de Costin Popa

Am așteptat aproape trei săptămâni până să ascultăm un program integral Bach în festival, dar răsplata a fost incomensurabilă într-o după-amiază la Ateneu, prin „Misa în si minor, BWV 232”. Magistralii interpreți au fost Collegium Vocale Gent, faimosul dirijor Philippe Herreweghe și cei cinci vocaliști din ansamblu.

Aripi divine au învăluit sala începând cu secțiunea *Kyrie*, prin atacuri instrumentale de perfecțiune, cântări angelice ale sopranelor I și II (Dorothee Miels, Margot Oitzinger), sunete plutitoare ale tenorului Guy Cutting, undiri pure ale coardelor transparente într-o rugă sobră și fierbinte, ridicată la Ceruri. Nuanțele, inflexiunile și tehnica *non-vibrato* au indus sentimente de mistică împreunare a spiritului cu Dumnezeu. Corul *Kyrie eleison*, cu tente de la suav la dinamic, a completat închinarea austeră, desăvârșită prin *Gloria in excelsis*, prefațată de trompeta anunțătoare, cu sunet imaculat. Vocalizele au avut limpezime și claritate, în condiții de omogenitate sonoră. Așa s-a făcut îngemănarea glasurilor coriștilor, dovadă fiind *Cum Sancto Spiritu*, un Presto străveziu ce plana, tempo în care, după înălțătorul *Crucifixus*, vocalizările de forță au fost trepidante de esențe.

De fapt, unul dintre secretele ansamblului Collegium Vocale Gent, forjat de Herreweghe, stă în cultul sunetului nealterat. L-a demonstrat și prima violină în solo-ul său subsecvent, și tenorul în delicatețea abordării, precum și ceilalți. *Miserere nobis* a revenit altistului Alex Potter, urmat de intervenția vocii catifelate a basului Peter Kooij. Din nou, tenorul a cântat *Benedictus* în finețe, după care a succedat cea mai spiritualizată secvență din unghi artistic a Mizei, *Agnus Dei*, un *lamento* înnobilitor de suflete prin cântul altistului, cu sunete flautate în emisie *non-vibrato* și o derulare de extremă nuanțare a desenului melodic bachian.

În solemnitate, corul a încheiat opusul BWV 232 cu *Dona nobis pacem*.

Philippe Herreweghe

Spațiul nu-mi permite să detaliez transcendentalul, nici să-i numesc pe cei 18 vocaliști – coriști, printre care soliștii amintiți deja și pe cei 24 de instrumentiști (concertmaestru Christine Busch) la coarde, orgă, traverso, oboi, fagot, corn, trompetă, timpani. Toți niște măiaștri.

Philippe Herreweghe este el însuși pătruns de Sfântul Spirit, gestualitatea îi este infimă, minimală, tot demersul conducerii se desfășoară prin iradierii tainice, imateriale.

Jewish Chamber Orchestra Munich...

... sau Orchestra Evreiască de Cameră din München, fondată în 2005 de actualul ei dirijor Daniel Grossmann, a concertat pentru prima oară la București chiar în seara sărbătorii Anului Nou evreiesc (5784) și a lăsat o bună impresie după concertul dedicat la Ateneu familiei Mendelssohn, adică renumitului compozitor Felix Mendelssohn și surorii sale Fanny, căsătorită Hensel, tot compozitoare.

Evident, s-au cântat lucrări ale celor doi frați, mai întâi dintre opusurile lui Felix binecunoscuta Uvertură „Hebridele”, prilej pentru a ne face cunoștință cu instrumentiștii münchenezi, constituenți ai unui ansamblu sudat, cu aplecare către muzica începutului de secol

XIX. Bagheta lui Daniel Grossmann, nervoasă, indicatoare de fluxuri melodice, a dat impulsurile și expresiile de la liric la turbulent. Cu gestică largă, agitată și mișcări, deplasări surprinzătoare pe podium, artistul a exteriorizat o puternică trăire lăuntrică, în fața căreia artiștii și publicul nu au putut rămâne indiferenți.

Tassilo Probst

Celelalte lucrări programate, nu s-au plasat până acum, cel puțin la noi, în repertoriile curente ale multor formații și interpreți. Mă refer mai întâi la „Concertul în re minor pentru vioară și orchestră de coarde” de Felix Mendelssohn, înfățișat bucureștenilor prin arcușul tânărului Tassilo Probst, laureat al Concursului Internațional George Enescu 2020/2021. Bun tehnician, cu notă de virtuozitate evidentă în părțile *Allegro* (I și III), solistul a arătat un tonus de visător și multă sensibilitate în cea de-a doua mișcare, *Andante*. În bis-ul cerut cu insistență, a dorit să reconfirme calitățile de virtuoz prin *Balada* din *Sonata op. 27, nr. 3* de Ysaye. Și a reușit în puternice aplauze.

Secțiunea vocală a seratei a avut-o drept vedetă pe soprana Chen Reiss într-un program compozit, Patru lieduri („Mainacht”, „Dämmerung”, „Gondellied”, „Die frühen Gräber”) și Scena dramatică „Hero und Leander” de Fanny Hensel, iar după pauză Aria de concert „Infelice”, op. 94 pentru soprană și orchestră de Felix Mendelssohn.

Chen Reiss și Daniel Grossmann

Chen Reiss este o soprană lirico-lejeră, cu direcționări spre *Fach*-ul liric, timbralitate plăcută și prospețime de glas, posesoare a unui deosebit și cultivat simț artistic. În lieduri, a demonstrat o frazare inteligentă, inflexiuni continue în modelările de expresivitate, pianissime plutitoare, sunete vapoase, intensitate afectivă. Este o dăruită cititoare a portativului în conjuncție cu textul.

Mai solicitantă pentru soprană a fost Scena dramatică viguros susținută de orchestră, în care accentuările de expresie ale vocii nu au lipsit, cu tot lirismul timbral care, în unele pasaje, s-a văzut nevoit să se confrunte cu instrumentiștii. Supra-acute limitate s-au mai strecurat, vădind nevoia de încălzire pe țesăturile mai înalte, ceea ce s-a și petrecut, așa încât Aria de concert i-a pus în valoare plenar virtuțile de glas, legato-ul cantilenei, lejeritățile din porțiunea *Allegro* a paginii, atacurile acute de sunet și notele aferente bine susținute. A fost însoțită de Tassilo Probst, violonistul care a asigurat introducerea recitativului ariei și a acompaniat alături de orchestră.

Melancolie, ritm și culoare cu Kate Lindsey

Mezzosoprană americană a susținut un program surprinzător, nedorind nici măcar să-și expună pe de-a-ntregul calitățile de glas care i-au construit renumele pe mari scene de operă ale lumii, ci cu

totul altceva. A cântat muzică de Kurt Weill, Erich Wolfgang Korngold, Alexander von Zemlinsky și Alma Mahler. Prin ea, Broadway-ul a fost prezent la Ateneu, jazzul și-a regalat fanii, cabaretul aidoma, ceva lieduri și o șansonetă s-au insinuat nu întâmplător, pentru că amestecul de stiluri a avut ca scop să o cunoaștem pe Kate Lindsey prin valorile ei interpretative, de pliere intimă cu genurile muzicale abordate, cu textele și rostirile lor. Așa că a dizat, a șoptit imperceptibil, a declamat, a recitat, a ritmat cu vocea și trupul. Cântul ei s-a făcut remarcat prin transmiterea de sentimente, îndeosebi melancolice, de iubire poetică, tristețe, pasiune etc., artista fiind o cântăreață subtilă și de adâncită analitică a manierelor componistice, în primul rând.

Din punct de vedere vocal, un recital ușor, vor spune unii, susținut pe zone centrale și grave ale registrului, fără acute sau mai bine zis doar cu câteva, dar câtă artă s-a comunicat prin cântul lui Kate Lindsey! Și până la urmă, puriștii pot descoperi câte detalii de tehnică vocală ireproșabilă i-au folosit pentru nuanțări. Ma gândesc la fluida linie melodică bazată pe o respirație ideală, la lanțurile de pianissime pe registrul central și înalt, la diminuendo-urile până la fir de voce, la percepția unei timbralități fastuoase, atât cât s-a putut

observa în porțiunile centrale și înalte livrate în forte ale glasului, la emisia *non-vibrato* folosită ca expresivitate a povestirilor.

Nu știu ce repertoriu mai abordează Kate Lindsey la 42 de ani, desigur nu acesta în mod curent, dar la Ateneu a fost o pată de culoare. Doar atât. În 2012 titram după un spectacol cu „Nunta lui Figaro” la Aix-en-Provence în care o văzusem „Un Cherubino așa cum l-a imaginat Kierkegaard”. Rămân cu ambele amintiri neconvergente.

Familiarizat cu stilurile, pianistul Baptiste Trotignon a acompaniat, a avut un solo de Weill și a semnat și unele aranjamente muzicale. Fără alte remarci.